

Els instituts públics fan teatre

Els propassats dies 27, 28 i 29 d'abril es va celebrar a Blanes la XII Mostra de Teatre dels Instituts Públics de Girona, mostra que, sense ànim de competició, recull els treballs teatrals que es produeixen arreu de la província de Girona dins l'àmbit de la secundària pública.

Aquesta mostra va néixer gràcies a l'empenta de Perfecte Moll (IES Vives) i Jordi Margarit (IES La Bisbal), primer de manera itinerant (Santa Coloma, la Seu d'Urgell –en col·laboració amb IES de Lleida–, Olot) i des de fa quatre edicions, a la zona de Blanes. És el resultat de l'esforç d'un grup de professors cada cop més nombrós, que des de la cinquena edició encapçala Joan Puig (IES de Roses). La mostra s'estructura en blocs de tres obres matí i tarda, i un espectacle a la nit, i intenta incloure en cada edició una obra professional o algun acte singular, com enguany l'actuació d'un grup de jazz format per joves també estudiants. Ofereix també espectacles de dansa.

El grup d'instituts que hi participa és nombrós i rellevant (Roses, Figueres, Amer, Salt, Celrà, la Bisbal, Girona, Olot, Sant Feliu, etc.) i l'esforç anual dels professors, preferentment de 3r i 4t d'ESO, que preparen els treballs,

és notable. Els mitjans materials, d'espai i temps de què disposen a cada institut normalment són inexistent. Es treballa fora d'horari, a través de monitors de teatre, en hores de crèdit variable, dins les aules, gimnasos, passadissos, en col·laboració amb tecnologia, música i plàstica, i s'assaja i s'escenifica on es pot, sovint a qualsevol lloc. La Mostra ofereix als grups de treball teatral una posada en escena seriosa, en un teatre *ad hoc*, i amb tècnics eficaços: només això ja val la pena. Però a més a més, ofereix la possibilitat a cada grup de contrastar el seu treball, de veure coses noves, de sentir-se davant d'un autèntic públic, desconegut per ells, i encara de conivir teatralment i socialment. En tots els sentits, la feina dels professors que ho porten és elogiable i, cal dir-ho, necessària.

La creu, però, és el voluntarisme que l'activitat teatral comporta dins l'ensenyament, i, no cal

dir-ho, l'organització d'aquesta mostra, tot just apuntalada per ajuts dispersos de les institucions i ajuntaments. Des del Departament d'Ensenyament cap iniciativa per consolidar aquesta feina, cap idea sobre l'alt valor pedagògic i formatiu de les activitats teatrals, cap directiva al centre sobre el suport a donar-hi: res, com si no existís. És del

tot lamentable la ignorància social sobre l'entusiasme i aprenentatge dels joves quan fan teatre, bé o malament, que això no importa. Però el fet existeix, i la Mostra, any rere any, ho demostra. Que ningú ho vulgui veure no deixa de ser, com en tantes altres coses, una miopia incorregible. O no?

J. M. Uya

Tossa, el camí dels Cars

Tots tenim el nostre paisatge, el nostre racó. Aquell que ens agrada ensenyar als amics, allà on dipositem els nostres pensaments quan cerquem instants de repòs. Un d'aquests paisatges era el camí dels Cars, a Tossa, anant cap a Lloret seguint la costa sud del municipi.

Cap a final dels setanta, quan l'esperit adolescent et porta a cercar paisatges interiors i exteriors, vaig descobrir aquell espai. Podria reproduir ara mateix la fascinació que em va causar un girar d'ulls i

contemplar un escenari sorprenent. Era diferent de tot el que coneixia. Un vessant de turó enlairat fins al cel, arran dels penya-segats i amb el mar a sota. A una banda quedaven els Suro del Santo, clàssic

Rosa M. Gil

ROSA M. GIL

El camí dels Cars,
actualment.

escenari dels berenars escolars per iniciar la Quaresma. A l'altra, es Codolar, que no es veu però es present, la platja del meu avi pescador i el pati de jocs preferit dels dies de bonança. Allà dalt, les gavines s'hi aplegaven quan arribava el capvespre i els espantaocells eren sentinelles muts d'aquells conreus esventats.

He tornat cada any a aquell racó, que ben mirat no és racó sinó horitzó, i l'he ensenyat a aquells que m'hi han volgut seguir. Hi he pujat accelerant el pols des del camí de Cumbres que hi mena, i també hi he arribat des dels Suro del Santo, de tornada de memorables i reiterades passejades cap al Xalet Vermell.

El món ha anat canviant i nosaltres també l'hem anat veient diferent, però el lloc continua invariablement essent el més valorat en el meu inventari particular de records. Ja no hi ha espantaocells i la ginesta, les figues de moro, el romaní i les esparregueres, fujetejades per la tramuntana, s'han

fet més salvatges encara. L'any passat, però, l'amenaça de les màquines havia deixat la seva primera petja. Confiava, però, que allà on no arribessin les lleis i l'ofici dels governants la natura acabaria de fer la feina per recuperar el paradís.

Enguany la decepció ha estat incommensurable. Hi he pujat i hi he tornat a pujar amb els de casa, perquè gairebé no m'ho creia. L'indret senzillament no hi és: ni romaní, ni ginesta, ni alzines ni rocam: una colossal tallada de pastís que algú somniava repartir-se, pedra esmicolada, cam d'excavadora.

L'amenaça latent va sentenciar aquell territori quan el 1986 fou declarat sòl urbanitzable, després va venir l'estudi de detall, les picabaralles polítiques, les reivindicacions populars, una història tristament coneguda perquè

sovint es repeteix el guió. Un llarg camí que s'ha hagut de recórrer massa vegades perquè es tracta d'una guerra amb mil batalles per guanyar.

Abans el lloc es coneixia com el camí dels Cars, la via perillosa que els adults desaconsellaven pels penya-segats. Ara es parla del lloc com el camí de Marina, un galdós fragment del GR-92 Sender del Mediterrani que, per ara, agonitza al costat de la cinta plàstica taronja que delimita el terreny de joc de les excavadores.

El 5 de gener de 2005 el projecte quedà definitiu-

La llengua de la franquesa

Ben poca gent avui deu saber què era una xalina. «Corbata ampla i llarga per abrigar-se el coll», llegeixo en un diccionari. En duia Frederic Mistral. En portava també Joan Sitjar. Jacint Verdaguer no en duia perquè en aquell temps els capellans vestien de capellans, però, quan vingué a la Bisbal, l'any 1901, recordà que Joan Sitjar havia mort feia poc i digué que l'enyorava. Nascuts en un mas de Castell d'Aro, Joaquim i Joan Sitjar són els primers poetes de la Renaixença a la Bisbal. N'hi ha també d'altres. Josep Vancells, per exemple, que, com el primer dels Sitjar i com Víctor Balaguer, escriví a l'extraordinari que *El Faro Bisbalense* publicà l'any 1868 per commemorar l'arribada dels felibres a la capital del Baix Empordà, encapçalats per Frederic Mistral. Els poemes són més aviat dolents, carregats de tòpics. Gens tòpics, en canvi, són les cartes que Antoni de Torres, director d'*El Faro Bisbalense*, Josep Vancells o Joan Sitjar escriviren a Víctor Balaguer en aquestes mateixes dates. Les publiquen Santi Soler i Pep Vila en el número 24 dels *Estudis del Baix Empordà*. Hi ha molts altres articles que valen també la pena. Llegir aquelles cartes va bé, però per recordar la naturalesa humana: tots demanen favors a Víctor Balaguer aprofitant que és diputat i, després, ministre. L'interès, doncs, com a rerefons; més real que aquell romanticisme de nyigui-nyogui que va ajudar a fer perviure la nostra llengua. Hi descobrim també que l'únic que escrivia a Víctor Balaguer en català és Joan Sitjar. En una de les poques cartes on el barreja amb el castellà, escriu: «Però veig que deixo'l fil, y... que li escrich una carta bilingüe. Donchs, disimuli y ja'm perdonarà tanta franquesa». Potser sí que, com deia Jordi Castellanos quan jo era un alumne més de les seves classes, la Renaixença va ser una escala amb molts graons que es van anar pujant gràcies a l'esforç de diferents generacions. Hi ha homes, en tot cas, que volien pujar l'escala molt més de pressa i que van influir decisivament en les generacions més joves. Joan Sitjar va ser un d'aquests. Jacint Verdaguer, també. Frederic Mistral i Víctor Balaguer, no. I saber-ho és important. O ens pensem encara que hi ha alguna actitud neutra?

Xavier Cortadellas

El patriota Francesc Ferrer

vament aturat i se'n declarà la nul·litat. Ara diuen que es reposarà el que s'ha destruït. Caldrà repoblar, reomplir i sobretot reconstruir un espai que era digne perquè era natural i autèntic. Un paisatge de segles que la màquina es va cruspir en un no res. Contemplant l'esvoranc, hi reconeixem la frontissa del nostre futur com a paisatge humà i natural, un alè d'esperança que em resisteix a perdre malgrat contemplar la injusta dimensió d'uns fets que avui em semblen irreversibles.

Rosa Maria Gil Tort

A Catalunya, la paraula *patriota* es troba mig en desús i rodejada d'un cert descrèdit, potser per l'abús que en van fer, amb excessos romàntics i hiperbòlics, els jerarques de l'última dictadura espanyola. Però *patriota*, segons el diccionari, vol dir senzillament «el qui estima la seva pàtria». I la *pàtria* –un altre mot poc present en el nostre lèxic– no és més que «el lloc on algú és nat, el país al qual es pertany com a ciutadà».

Al ciutadà Francesc Ferrer i Gironès no li ha fet mai vergonya de ser qualificat de «patriota català», i és justament per la seva trajectòria com a tal que ha rebut un homenatge d'àmplies resonàncies. Durant el sopar celebrat al palau firal de Girona el 24 de juny, Diada dels Països Catalans, es va repartir un llibre que és alhora una antologia dels seus millors textos i un repàs als múltiples vessants de la seva activitat cívica.

Perquè hi ha molts Francesc Ferrer: l'home d'empresa, el directiu de corporacions i entitats, l'investigador, l'escriptor, l'animador cultural, el polític clandestí, el senador, el diputat al Parlament, el regidor municipal... Però tots s'enclouen en un de sol: l'home que lluita per Catalunya, que reivindica la seva identitat, que denuncia el seu sotmetiment i que defensa aferrissadament els seus drets, sobretot el d'usar la seva llengua, tan llargament maltractada i perseguida. Ha dedicat tota la vida a aquest objectiu, i ho ha fet amb l'eina que tenia més a mà: la paraula. Ho ha fet oralment en discursos, conferències i intervencions parlamentàries, i ho ha fet per escrit en centenars d'articles periodístics i en llibres sorgits d'un obsessiu treball de recerca que l'han convertit en un veritable especialista –a vegades exclusiu– en la matèria. Ho ha fet durant la dictadura i en plena democràcia, amb la mateixa intensitat i amb el mateix fervor. És per això que ha obtingut ara un reconeixement públic que s'ha estès molt més enllà de les fronteres gironines. Tots els qui, de prop o de lluny, l'hem acompanyat en aquest combat ens sentim satisfets d'haver pogut rendir tribut a la seva tasca i al seu exemple.

Narcís-Jordi Aragó

Després d'Auschwitz, la celebració de la vida

Jacques Stroumsa, primer violí de l'orquestra de Birkenau, va inaugurar el 10 de maig el cicle de conferències «Memòria d'Auschwitz», organitzat per la Càtedra Maria Àngels Anglada de la UdG i la Fundació Caixa de Girona per commemorar el seixantè aniversari de l'alliberament dels camps nazis.

Va ser decisió de Stroumsa que, abans que els presents el veiessin, poguessin sentir-lo: Mariàngela Vilallonga, directora de la Càtedra Maria Àngels Anglada, tot just havia acabat de presentar-lo com aquell supervivent improbable que havia commogut l'escriptora en reconèixer-hi l'encarnació d'un dels seus perso-

natges d'*El violí d'Auschwitz*, que els llums de la Fontana d'Or es va empetitir fins a la penombra per deixar pas a la melodia tristíssima de Txaikovski que lentament emergia des del fons de la sala. Jacques Stroumsa va ser rebut per les més de cent cinquanta persones que havien acudit a escoltar el seu testi-

Jacques Stroumsa a la Fontana d'Or de Girona.

moni com el concertista consumat que mai no ha estat, cosa que va ocupar-se ell mateix de repetir una vegada i una altra en la seva intervenció. El violí, que havia estat una afició prou poderosa durant la seva joventut a Salònica per desafiar fins i tot el director de l'escola per poder acudir a les classes del conservatori,

va convertir-se inesperadament, des del mateix dia que va arribar a Auschwitz-Birkenau, en el seu únic lligam amb la vida, com ho devien ser per a molts altres presoners un rellotge del pare, una fotografia del fill o una cinta dels cabells de l'esposa gelosament amagats de la rapinya dels vigilants. I així i tot, per-